

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 152/21

Λουξεμβούργο, 2 Σεπτεμβρίου 2021

Απόφαση στην υπόθεση C-180/20
Επιτροπή κατά Συμβουλίου

Το Δικαστήριο ακυρώνει τις αποφάσεις του Συμβουλίου όσον αφορά την εφαρμογή της συμφωνίας εταιρικής σχέσης με την Αρμενία

Αποφαίνεται ότι, μολονότι η συμφωνία εταιρικής σχέσης ενέχει κάποιες πτυχές σχετικές με την ΚΕΠΠΑ, εντούτοις τα στοιχεία ή οι δηλώσεις προθέσεως που περιλαμβάνει και τα οποία συνδέονται με αυτήν δεν αρκούν προκειμένου να αποτελέσουν αυτοτελές συστατικό στοιχείο της συμφωνίας ώστε να διαχωρισθεί η πράξη του Συμβουλίου σε δύο χωριστές αποφάσεις

Η συνολική και ενισχυμένη συμφωνία εταιρικής σχέσης μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας και των κρατών μελών τους, αφενός, και της Δημοκρατίας της Αρμενίας, αφετέρου, υπεγράφη στις 24 Νοεμβρίου 2017. Η εν λόγω συμφωνία προβλέπει τη δημιουργία συμβουλίου εταιρικής σχέσης και επιτροπής εταιρικής σχέσης, καθώς και τη δυνατότητα δημιουργίας ειδικών υποεπιτροπών και άλλων οργάνων. Η συμφωνία προβλέπει επίσης ότι το συμβούλιο εταιρικής σχέσης καταρτίζει τον εσωτερικό κανονισμό του και καθορίζει σε αυτόν την αποστολή και τη λειτουργία της επιτροπής εταιρικής σχέσης.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η Ύπατη Εκπρόσωπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας υπέβαλαν από κοινού, στις 29 Νοεμβρίου 2018, σύμφωνα με το άρθρο 218, παράγραφος 9, ΣΛΕΕ, πρόταση αποφάσεως του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τη θέση που πρέπει να ληφθεί εξ ονόματος της Ένωσης στο πλαίσιο του συμβουλίου εταιρικής σχέσης όσον αφορά την έκδοση αποφάσεων σχετικά με τους εσωτερικούς κανονισμούς του εν λόγω συμβουλίου εταιρικής σχέσης, καθώς και της επιτροπής εταιρικής σχέσης και των ειδικών υποεπιτροπών ή οποιουδήποτε άλλου οργάνου. Στην τροποποιημένη πρότασή της της 19ης Ιουλίου 2019, η Επιτροπή κατήργησε την αναφορά στο άρθρο 37 ΣΕΕ, το οποίο αφορά τη σύναψη συμφωνιών στον τομέα της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας (ΚΕΠΠΑ), ως ουσιαστική νομική βάση. Αφού διαχώρισε την εν λόγω πρόταση αποφάσεως σε δύο χωριστές αποφάσεις, το Συμβούλιο εξέδωσε την απόφαση 2020/245, με σκοπό τη διασφάλιση της εφαρμογής της συμφωνίας εταιρικής σχέσης, με την εξαίρεση του τίτλου της II, η οποία στηριζόταν στις ουσιαστικές νομικές βάσεις των άρθρων 91, 207 και 209 ΣΛΕΕ, που αφορούν τους τομείς των μεταφορών, του εμπορίου και της αναπτύξεως, και την απόφαση 2020/246, με σκοπό την εφαρμογή του τίτλου II της εν λόγω συμφωνίας, σχετικά με τη συνεργασία στον τομέα της ΚΕΠΠΑ, η οποία στηριζόταν στην ουσιαστική νομική βάση μόνον του άρθρου 37 ΣΛΕΕ. Ενώ η απόφαση 2020/245 εκδόθηκε με ειδική πλειοψηφία, η απόφαση 2020/246 εκδόθηκε ομόφωνα. Η Επιτροπή αμφισβήτησε, ενώπιον του Δικαστηρίου, τον διαχωρισμό σε δύο αποφάσεις της πράξεως του Συμβουλίου, την επιλογή του άρθρου 37 ΣΕΕ ως νομικής βάσεως της αποφάσεως 2020/246, καθώς και τον εντεύθεν απορρέοντα κανόνα ψηφοφορίας, και ζήτησε, ως εκ τούτου, την ακύρωση των δύο αποφάσεων του Συμβουλίου.

Το Δικαστήριο, με απόφαση του τμήματος μείζονος συνθέσεως, ακυρώνει τις αποφάσεις του Συμβουλίου 2020/245 και 2020/246. Αποφαίνεται ότι, μολονότι η συμφωνία εταιρικής σχέσης ενέχει κάποιες πτυχές σχετικές με την ΚΕΠΠΑ, εντούτοις τα στοιχεία ή οι δηλώσεις προθέσεως που περιλαμβάνει και τα οποία συνδέονται με αυτήν δεν αρκούν προκειμένου να αποτελέσουν αυτοτελές συστατικό στοιχείο της συμφωνίας αυτής δυνάμενο να δικαιολογήσει το άρθρο 37 ΣΕΕ ως ουσιαστική νομική βάση της αποφάσεως 2020/246 και το άρθρο 218, παράγραφος 8, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ ως διαδικαστική νομική βάση. Αποφαίνεται επίσης ότι, υπό τις περιστάσεις αυτές, τίποτα δεν δικαιολογούσε τον διαχωρισμό σε δύο αποφάσεις της πράξεως σχετικά με τη θέση που

πρέπει να ληφθεί από την Ένωση στο πλαίσιο του συμβουλίου εταιρικής σχέσης το οποίο δημιουργήθηκε με τη συμφωνία εταιρικής σχέσης με την Αρμενία.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

Εισαγωγικώς, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, δυνάμει του άρθρου 218, παράγραφος 8, ΣΛΕΕ, το Συμβούλιο αποφασίζει, κατά κανόνα, με ειδική πλειοψηφία και μόνον στις περιπτώσεις που εκτίθενται στο δεύτερο εδάφιο της εν λόγω διατάξεως αποφασίζει με ομοφωνία. Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, ο εφαρμοστέος κανόνας ψηφοφορίας πρέπει να καθορίζεται, σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, αναλόγως του αν εμπίπτει ή όχι στις περιπτώσεις που προβλέπονται στην παράγραφο 8, δεύτερο εδάφιο, του άρθρου 218 ΣΛΕΕ, δεδομένου ότι η επιλογή της ουσιαστικής νομικής βάσεως της οικείας αποφάσεως πρέπει να στηρίζεται σε αντικειμενικά στοιχεία επιδεχόμενα δικαστικό έλεγχο, στα οποία καταλέγονται το περιεχόμενο αλλά και ο σκοπός των πράξεων αυτών.

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει συναφώς ότι, αν από την εξέταση της πράξεως της Ένωσης προκύπτει ότι αυτή επιδιώκει διπλό σκοπό ή ότι απαρτίζεται από δύο συστατικά στοιχεία και αν ο ένας από τους σκοπούς ή τα συστατικά στοιχεία αυτά μπορεί να χαρακτηριστεί ως κύριου ή πρωτεύοντος χαρακτήρα, ενώ ο άλλος έχει παρεπόμενο απλώς χαρακτήρα, η πράξη πρέπει να στηρίζεται σε μία και μόνη νομική βάση, ήτοι σε εκείνη που επιβάλλεται από τον κύριο ή τον πρωτεύοντα σκοπό ή το κύριο ή το πρωτεύον συστατικό στοιχείο. Εν προκειμένω, μολονότι οι προσβαλλόμενες αποφάσεις αφορούν τυπικώς διαφορετικούς τίτλους της συμφωνίας εταιρικής σχέσης, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι ο τομέας στον οποίο εμπíπτουν και η ουσιαστική νομική βάση της επίμαχης εξωτερικής δράσεως της Ένωσης πρέπει να εκτιμηθούν υπό το πρίσμα της συμφωνίας αυτής στο σύνολό της. Ως εκ τούτου, η έκδοση δύο χωριστών αποφάσεων του Συμβουλίου, στηριζόμενων σε διαφορετικές νομικές βάσεις, οι οποίες όμως σκοπούν στον καθορισμό της ενιαίας θέσεως που πρέπει να ληφθεί εξ ονόματος της Ένωσης όσον αφορά τη λειτουργία των οργάνων που συστάθηκαν με τη συμφωνία αυτή, δικαιολογείται μόνον αν η συμφωνία, εξεταζόμενη στο σύνολό της, περιλαμβάνει διαφορετικά συστατικά στοιχεία τα οποία αντιστοιχούν στις διαφορετικές νομικές βάσεις που χρησιμοποιήθηκαν για την έκδοση των εν λόγω αποφάσεων.

Συναφώς, το Δικαστήριο τονίζει ότι ο χαρακτηρισμός μιας συμφωνίας ως συμφωνίας συνεργασίας για την ανάπτυξη πρέπει να πραγματοποιείται με γνώμονα το βασικό αντικείμενό της και όχι σε συνάρτηση με τις ειδικές ρήτρες της. Επισημαίνει ότι, μολονότι ορισμένες διατάξεις του τίτλου II της συμφωνίας εταιρικής σχέσης με την Αρμενία αφορούν θέματα δυνάμενα να υπαχθούν στην ΚΕΠΠΑ και επιβεβαιώνουν τη βούληση των μερών να συνεργασθούν μεταξύ τους στον συγκεκριμένο τομέα, εντούτοις οι εν λόγω διατάξεις της συμφωνίας είναι ολιγάριθμες και περιορίζονται κατά τα ουσιώδη σε προγραμματικής φύσεως δηλώσεις, περιγράφοντας απλώς τις σχέσεις μεταξύ των συμβαλλομένων μερών και τις κοινές προθέσεις τους για το μέλλον.

Το Δικαστήριο διαπιστώνει ακολούθως, όσον αφορά τους σκοπούς της συμφωνίας, ότι η εν λόγω συμφωνία αποσκοπεί κυρίως στη θέσπιση του πλαισίου της συνεργασίας στον τομέα των μεταφορών, του εμπορίου και της ανάπτυξης με την Αρμενία. Στη συνάφεια αυτή, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι, αν μια συμφωνία συνεργασίας για την ανάπτυξη, σε περίπτωση που επηρεάζει κάποιον επιμέρους τομέα, στηριζόταν όχι μόνο στη διάταξη που διέπει την προαναφερθείσα πολιτική αλλά και σε κάποια άλλη διάταξη, η αρμοδιότητα και η διαδικασία που προβλέπει το άρθρο 208 ΣΛΕΕ καθίσταντο στην πράξη άνευ αντικειμένου. Εν προκειμένω, μολονότι ορισμένοι από τους ειδικούς σκοπούς με τους οποίους επιδιώκεται να ενισχυθεί το πλαίσιο για τη διεξαγωγή πολιτικού διαλόγου μπορούν να υπαχθούν στην ΚΕΠΠΑ, εντούτοις το Δικαστήριο παρατηρεί ότι η απαρίθμηση των ειδικών αυτών σκοπών δεν συνοδεύεται από κανένα πρόγραμμα δράσεως ή συγκεκριμένες λεπτομέρειες συνεργασίας, στοιχεία που θα ήταν ικανά να αποδείξουν ότι η ΚΕΠΠΑ αποτελεί ένα από τα διακριτά συστατικά στοιχεία της συμφωνίας, πέραν των πτυχών που συνδέονται με το εμπόριο και τη συνεργασία για την ανάπτυξη.

Τέλος, μολονότι στοιχεία του ευρύτερου πλαισίου στο οποίο εντάσσεται μια πράξη, όπως, εν προκειμένω, η σύγκρουση στο Ναγκόρνο-Καραμπάχ, μπορεί επίσης να λαμβάνεται υπόψη προκειμένου να προσδιορισθεί η νομική βάση της εν λόγω πράξεως, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι

η συμφωνία εταιρικής σχέσης με την Αρμενία δεν προβλέπει κανένα συγκεκριμένο ή ειδικό μέτρο για την αντιμετώπιση της καταστάσεως αυτής η οποία θέτει σε κίνδυνο τη διεθνή ασφάλεια.

Ενόψει των ανωτέρω, το Δικαστήριο ακυρώνει την απόφαση 2020/246, για τον λόγο ότι χρησιμοποιήθηκε εσφαλμένως το άρθρο 37 ΣΕΕ ως ουσιαστική νομική βάση. Το Δικαστήριο ακυρώνει επίσης την απόφαση 2020/245. Πράγματι, από την αιτιολογική σκέψη της 10 και από το άρθρο της 1 προκύπτει ότι η εν λόγω απόφαση δεν αφορά τη θέση που πρέπει να ληφθεί εξ ονόματος της Ένωσης στο πλαίσιο του συμβουλίου εταιρικής σχέσης το οποίο δημιουργήθηκε με τη συμφωνία εταιρικής σχέσης με την Αρμενία καθόσον η εν λόγω θέση αφορά την εφαρμογή του τίτλου II της εν λόγω συμφωνίας. Ωστόσο, οι διατάξεις τις οποίες περιλαμβάνει ο τίτλος αυτός δεν αποτελούν διακριτό συστατικό στοιχείο της λόγω συμφωνίας, το οποίο επέβαλε στο Συμβούλιο να στηριχθεί, μεταξύ άλλων, στο άρθρο 37 ΣΕΕ και στο άρθρο 218, παράγραφος 8, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, προκειμένου να καθορίσει την ίδια αυτή θέση. Επομένως, τίποτε δεν δικαιολογούσε την επιλογή του Συμβουλίου να αποκλείσει την επίμαχη θέση από το αντικείμενο της αποφάσεως 2020/245, καθόσον η συγκεκριμένη θέση αφορά την εφαρμογή του τίτλου II της ίδιας συμφωνίας, και να εκδώσει χωριστή απόφαση βάσει του άρθρου 218, παράγραφος 9, ΣΛΕΕ, με αντικείμενο τον καθορισμό της εν λόγω θέσεως καθόσον αυτή αφορά την εφαρμογή του ως άνω τίτλου της συμφωνίας.

Το Δικαστήριο αποφασίζει εντούτοις, χάριν της ασφάλειας δικαίου, να διατηρήσει σε ισχύ τα αποτελέσματα των ακυρωθεισών αποφάσεων, έως ότου το Συμβούλιο εκδώσει νέα απόφαση συμμορφούμενη με την απόφαση του Δικαστηρίου.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η προσφυγή ακυρώσεως αποσκοπεί στην ακύρωση πράξεων των οργάνων της Ένωσης που αντιβαίνουν στο δίκαιο της Ένωσης. Υπό ορισμένες προϋποθέσεις, τα κράτη μέλη, τα όργανα της Ένωσης και οι ιδιώτες μπορούν να ασκήσουν προσφυγή ακυρώσεως ενώπιον του Δικαστηρίου ή του Γενικού Δικαστηρίου. Αν η προσφυγή είναι βάσιμη, η πράξη ακυρώνεται. Το καθού όργανο της Ένωσης οφείλει να καλύψει το ενδεχόμενο κενό δικαίου που δημιουργεί η ακύρωση της πράξεως.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της αποφάσεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσιεύσεώς της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582